

Ubesvarede bønner

- et apologetisk og sjælesørgerisk problem.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	2
1.1 Problem	2
1.2. Problemformulering	3
1.3. Metode	3
1.4. Begrebsafklaring	4
2. Ubesvarede bønner som apologetisk problem.	4
2.1. Dawkins' argumentation mod forbøns virkning.	5
2.2. Guds løfter om bønesvar	8
2.3. Forklaringer på ubesvarede bønner	10
2.3.1. <i>Gud svarer slet ikke på bønner</i>	10
2.3.2. <i>Gud svarer altid på bønner</i>	11
2.3.3. <i>Ja, nej, måske</i>	12
2.3.4. <i>Modstridende bønner</i>	13
2.3.5. <i>Bønnesvar er afhængig af den bedenes tro.</i>	13
2.3.6. <i>Bøn i Jesu navn</i>	15
2.3.7. <i>"Lad din vilje ske"</i>	16
2.3.8. <i>Menneskets ansvar</i>	17
2.4. Delkonklusion	18
3. Manglende bønesvar som sjælesørgerisk problem	19
3.1. Lidelsens problem	19
3.2. Skælde ud på Gud	20
3.3. Jesu ubesvarede bøn.	21
3.4. Bøn gør en forskel.	22
3.5. Hvilen i Guds almagt	23
3.6. Delkonklusion	24
4. Konklusion	25
5. Abstract	26
6. Litteraturliste	27

1. Indledning

Min egen motivation for at arbejde med opgavens problemstilling er delvist egne spekulationer over og interesse for bøn gennem de seneste år. Desuden er jeg ansat i den frivillige stab i Aarhus Bykirke som bøninspirator og fandt det naturligt at kombinere mit frivillige arbejdsområde med mit bachelorprojekt.¹ Derudover møder jeg mennesker, som ikke oplever Guds bønesvar, og derfor mister motivationen til at fortsætte med at bede. Sidst, frustreres jeg af, hvor simpelt det er, erfaringsmæssigt, logisk og videnskabeligt, at argumentere mod bønesvar, og hvor ofte formentlige bønesvar negligeres og forsøges bortforklaret.

1.1 Problem

Bibelen lover: “Bed, så skal der gives jer” (Matt 7,7). Dette fremhæves i flere bibelvers, og alene i Johannesevangeliet siger Jesus det tre gange (Joh 14,13; 15,16; 16,23). Alligevel ser det ikke ud til at være en realitet i denne verden. Mennesker oplever, at de ikke får det, de beder om. De oplever, at deres bønner forbliver ubesvarede. Apologetisk set er det et problem, fordi Jesus og Bibelen, og dermed Gud, bliver upålidelig, når der siges ét og gøres noget andet. Hvis løftet om bønghørelse ikke er troværdigt, hvad skal vi så med resten af Bibelens løfter? Nogle bruger sågar manglende bønesvar som argument for at Gud slet ikke eksisterer, men er en menneskeopfundet karakter, som hverken kan gøre til eller fra i denne verden. Jeg vil dog i opgaven tage udgangspunkt i, at Gud eksisterer og hører al bøn og ikke gå yderligere ind i den apologetiske problemstilling om Guds eksistens.

Umiddelbart er der krav til, hvordan bønner bedes. I Matthæusevangeliet (21,21) loves der bønesvar til den troende, mens der i Johannesevangeliet (14,13-14) loves bønesvar ved bøn i Jesu navn. Andre steder (eks 1. Joh 5,14) fremhæves det, at alene bøn, som er bedt efter Guds vilje, resulterer i svar. Det er dog paradoksalt, at der tilsyneladende også er ubesvarede bønner, som både er bedt i Jesu navn, i tro og i overgivelse til Guds vilje. Derfor bliver spørgsmålet: Er der overhovedet nogen grund til at bede, hvis det i sidste ende altid er Guds vilje, der sker? Hvis bøn ikke ændrer på udfaldet, hvorfor så bede?

---

¹Opgaven vil derfor ikke udelukkende have et akademisk formål, men også pragmatisk sigte, og blive springbræt til oplæg til brug i Aarhus Bykirke.

I praksis kan det få store konsekvenser for menneskers tro at opleve ubesvarede bønner, fordi tilliden til Gud, samt troen på, at han vil mennesker det godt, mistes. Problemet skyldes formegentlig både, at vi mennesker misforstår, hvad løftet indebærer og ikke kender Guds plan. Ikke desto mindre resulterer de ubesvarede bønner ofte i modløshed i bøn og tro for mange kristne i perioder af deres liv. Det er altså både et apologetisk og et sjælesørgerisk problem, at Gud tilsyneladende lader nogle bønner være ubesvarede.

1.2. Problemformulering

Når Gud i Bibelen og kristen kontekst fremstilles som en gud, der svarer på bøn, hvad stiller man da op med, at Gud tilsyneladende ikke svarer på alle bønner?

1.3. Metode

Jeg vil i opgaven besvare problemformuleringen fra to områder af teologien. I første del af opgaven vil jeg behandle problemet med ubesvarede bønner som et apologetisk problem. Det vil jeg gøre ved at bruge etologen, evolutionsteoretikeren og ateisten Richard Dawkins som springbræt. Mere præcist et afsnit i hans bog, "The God Delusion", hvor han argumenterer for, at Gud ikke svarer på bøn. Derudover vil jeg inddrage teologen David Robertsons kristne modsvar til Dawkins, samt teolog Niels Christian Hvidt og lægen Christoffer Johansens artikel "Moderne fjernforbønsundersøgelser og de spørgsmål de rejser". Derefter vil jeg redegøre for hvad Bibelen og den kristne kontekst egentlig siger om bønesvar. Ud fra dette og udvalgt særpensum vil jeg præsentere og diskutere 8 forskellige løsningsforslag til, hvad vi stiller op med, at Gud tilsyneladende ikke svarer på alle bønner.

Som anden del af opgaven vil jeg forholde mig til problemstillingen som et sjælesørgerisk problem. Da får problemformuleringen karakter af slægtning til teodicé problematik. Ud fra opgavens særpensum, vil jeg give et bud på, hvordan det troende menneske og sjælesørgeren kan håndtere paradokset om, Gud hører bøn, men undlader at svare².

---

² Jeg er bevidst problemet i, at sidste del af opgaven kan tendere til forkyndende, da det er et sjæleligt og trosmæssigt område.

1.4. Begrebsafklaring

I almen forstand er bøn når et menneske ikke kan selv og må ty til noget uden for sin egen formåen. Ofte henvender mennesker sig til en gud eller magt i forskellige former, for at have fællesskab med denne og opnå velvilje (Johansen og Hvidt 2004, s. 135). Bøn har dog ikke altid forbindelse til noget transcendentalt. Mennesker beder også indbyrdes til hinanden, som eksempelvis en baby der skriger for at få opfyldt behov.

Kristen bøn handler om en relation mellem Gud og den bedende. I denne opgave vil bøn forstås som det at bede til den kristne, treenige Gud om noget konkret, han kan handle på. Bøn (προσευχη) har mange aspekter, men i denne opgave vil bøn have betydning af bønner, der bedes med forventning om bønesvar (αἰτέω). En ubesvaret bøn defineres som der, hvor Gud ikke handler i overensstemmelse med bønnen.

Spørgsmålet er ikke, om Gud hører bønner, men om han svarer på dem. Gud er altid nær og hører altid den bedendes bønner. Det lovedes flere steder både i Det Nye Testamente og i Det Gamle Testamente. Eksempelvis: “Råber I til mig, og går I hen og beder til mig, vil jeg høre jer” (Jer 29,12). Det antages dermed, at Gud hører alle bønner. At Gud svarer på bønner forstås som det, at det fremlagte ønske opfyldes. Andre facetter af bønnens helhed vil dog blive inddraget i dele af opgaven.

2. Ubesvarede bønner som apologetisk problem.

Apologetisk set er problemet med ubesvarede bønner, at Jesus har lovet at svare på bønner, men ikke ser ud til at holde løftet. Richard Dawkins fremhæver dette problem og bruger det som bevis mod Guds eksistens. Dette afsnit indeholder Dawkins' argumenter og forskellige modsvar hertil samt en præcisering af, hvad Bibelen egentlig lover. Siden en gennemgang og diskussion af, hvilke forklaringer kristne i dag giver på ubesvarede bønner. Når alt kommer til alt, er godtagelse af forklaringerne på ubesvarede bønner dog et trosspørgsmål, og ikke evident, som det ofte er i apologetikken generelt.

2.1. Dawkins' argumentation mod forbøns virkning.

Richard Dawkins argumenterer i sin bog, *The God Delusions*, for, at bøn ikke har nogen virkning, og at Guds løfte om bønnesvar derfor ikke opfyldes. Han trækker to cases frem som argumentation. Først argumenterer han mod bønnens virkning med to eksperimenter udført af multigeniet Francis Galton, der var den første til at undersøge virkningen af forbøn. Galton har undersøgt kongehusets sundhed og lykke i forhold til resten af befolkningen. Han har vurderet, at der må være en forskel, når alle kirker hver søndag beder for kongehuset, men han har ikke fundet nogen forskel. Ligeledes sammenligner Galton to sideliggende jordlodder, hvoraf han har bedt for det ene. Hypotesen er, at planterne på det jordlod, der bliver bedt for, vil vokse hurtigere og være bedre, men der er ingen forskel at finde.

Det andet forsøg Dawkins benytter sig af, er et bønneeksperiment udført under ledelse af hjertespecialisten Herbert Benson. Formålet er at bevise forbønnens virkning i relation til den medicinske praksis. Resultaterne blev offentliggjort i *American Heart Journal* i foråret 2006. Forsøget foregår som følger: 1802 patienter på seks sygehuse (alle i efterbehandling efter en bypass-operation) inddeles i tre grupper:

Gruppe 1 er under forbøn uden patienternes viden.

Gruppe 2 bliver ikke bedt for, hvilket patienterne er uvidende om.

Gruppe 3 modtager forbøn og er informeret om det.

Tre kirker varetager forbønnen for patienterne i gruppe 1 og 3. De får fornavn og efternavnets begyndelsesbogstav på patienterne og skal alle bede en standardiseret bøn med formulering: "...for en vellykket operation og en hurtig og sund helbredelse uden komplikationer" (Dawkins 2007, s. 88). Forskningsresultatet viser, at der ingen forskel er på gruppe 1 og 2, hvor patienterne ikke ved om de bliver bedt for eller ej, men derimod viser resultaterne, at patienterne i gruppe 3 har flere komplikationer end de andre. Resultatet er naturligvis ikke som mange håber, og flere kristne forsøger at bortforklare forskningsresultatet. En forklaring er blandt andet, at der kan være risiko for øget stress hos gruppe 3, fordi de kender til forbønnen, og dermed kan tro, de er mere syge, end de er, når nu, der også anvendes bøn som en del af deres behandling. Dawkins godtager ingen af forklaringerne, og fremhæver især religions- og videnskabsfilosoffen Richard Swinburnes udtalelse om, at forbønnen ikke giver, det ønskede resultat, fordi Gud kun efterkommer de

bønner, som bedes af gode grunde, under hvilke Swinburne ikke mener, bønneeksperimentet hører til.

Dawkins tager også kritisk fat i Swinburnes gentagne forsøg på at retfærdiggøre, at der er lidelse i den verden, Gud styrer. En af Swinburnes forklaringer går ud på, at Gud lader lidelse forekomme for, at mennesker kan lære at være medfølende: “Lidelsen giver mig mulighed for at udvise mod og tålmodighed. Den giver dig mulighed for at udvise medfølelse og forsøge at lindre min lidelse...” (Swinburne, ifølge Dawkins 2007, s. 89). Swinburne mener altså, at grunden til, at Gud ikke svarer, som man forventer i eksperimentet, er for, at mennesker skal lære at være tålmodige og medfølende.

Ydermere fremhæver Dawkins et citat af Swinburne: “Der findes under alle omstændigheder en mængde beviser på Guds eksistens, men for mange beviser ville måske ikke være til gavn for os” (ibid., s. 89). Dawkins stiller sig hånende og kritisk overfor denne udtalelse, og fremhæver det, for Dawkins, absurde i, at Gud kommer til at bevise sin eksistens og dermed ødelægge troens funktion, hvis han svarer på for mange bønner.

Dawkins hævder at andre teologer³ kommer Gud til forsvar og argumenterer for, at eksperimentet ikke kan bruges til noget, fordi man per definition ikke kan sammensætte overnaturlig påvirkning med videnskabelige undersøgelser.

For Dawkins er resultaterne af de tre forsøg klare beviser på, at Gud ikke eksisterer, og derfor ikke kan svare på bøn. Han er ligeledes utilfreds med alle teologernes forklaringsforsøg og slutter af med at fremhæve, at de kristnes vægtlægning på troen gør, at de vil forsøge med nye bønneeksperimenter, indtil de får det resultat de ønsker (Dawkins 2007, s. 86-91).

David Robertson har i sin bog “Dawkins Letters” et modsvar til Dawkins’ “The God Delusion”. Robertson argumenterer for, at Dawkins’ fremstilling ikke viser noget, da eksperimentet har det forkerte udgangspunkt i forståelsen af, hvordan bøn fungerer. Han fremhæver, at eksperimentet behandler Gud som en maskine man sender bønnen ind i, og derefter analyserer produktet. Han fejler hele Dawkins argumentation af vejen ved at sige, at Bibelen ikke fremstiller Gud som

---

³ Dawkins kommer ikke ind på hvem teologerne er.

en guddommelig møntautomat, som mekanisk svarer på bønner, og derfor er hele eksperimentet nonsens og kan ikke bevise noget. (Robertson, 2007, s. 43-44.)

Det er usagligt, at Robertson ikke har mere at sige om den sag, for han undgår helt det første argument, Dawkins kommer med. Det vil ikke være en tilstrækkelig forklaring, at menighedernes oprigtige forbøn for kongehuset opleves ubesvaret, fordi de har haft det forkerte udgangspunkt. Det ville være arrogant. Derfor vil resten af denne opgave have til formål at give svar på det argument, Robertson undlader at tage stilling til.

Dawkins har for så vidt ret i, at de kristne altid vil pege tilbage på troen, men det kan samtidig siges, at Dawkins til enhver tid på samme måde vil inddrage de forsøg og eksempler, som påviser hans påstand om Guds ikke-eksistens, i stedet for at fremhæve de eksempler på, at bøn besvares, og for den sags skyld beviser på, at Gud eksisterer.

Af andre fjernforbønsundersøgelser som Dawkins naturligvis nævner, kan en undersøgelse fra 1988, udført af læge Randolph Byrd, fremhæves. Den mindede om den Dawkins trækker frem, men viser, at forbønnen har en effektiv virkning. Det samme gør sig i øvrigt gældende for 9 andre eksperimenter som Hvidt og Johansen trækker frem i deres artikel "Moderne fjernforbønsundersøgelser og de spørgsmål de rejser" (Hvidt og Johansen 2004, s.142-147). Ligeledes anvender filosofen Paul W. Franks et eksperiment fra 2001, som tydeligt viser mindre lidelse hos den gruppe, der er blevet bedt for (Franks 2009, s. 320-223). Desuden kan fremhæves adskillige personlige beretninger, som vidner om Guds indgriben som følge af bøn.

Her kan nævnes filosofen Jim Raines og læge Jan Ulrik Prause, som begge anvender egne oplevelser, som argumentation for, at Gud svarer på bøn. Raines om, hvordan hans søn led af hjerteproblemer og stod til at skulle igennem gentagne operationer, men efter hans menigheds begyndte at bede for sønnen, var der ikke længere medicinsk behov for operationer.

Prause argumenterer for Guds bønnenes svar med en beretning om en ulykke som resulterede i brud på en mands kranie, som lægerne vurderede til at kræve adskillige operationer. Han blev bedt for inden operationerne fandt sted, og blev mirakuløst helbredt. Prause selv har undersøgt ham efterfølgende. (Raines 2001; Prause 2004).

Dette er blot få eksisterende beretninger og undersøgelser, som Dawkins kunne have inddraget, hvis han havde ønsket det. Problemet er, at hvis man argumenterer for bønesvar og mirakler, er man nødvendigvis nød til at argumentere for Guds eksistens, eller en anden transendental kraft, og det er Dawkins ikke interesseret i. (Søvik og Davidsen 2013, s. 97).

2.2. Guds løfter om bønesvar

Gud holder, hvad han lover. Han er ikke som mennesker, som ofte bryder løfter og tillid. Gud er trofast (1. kor 1,9). Derfor kan der sættes lid til løftet i Matt 7,7 og Luk 11,9: “Bed, så skal der gives jer”. Både i sekulære og kristne miljøer har man en forventning om, at dette er sandt i en eller anden grad. Der fokuseres dog udelukkende på, at Gud vil give, hvad der bedes om, separeret fra konteksten. Der skelnes ikke mellem, hvem der beder og med hvilken hensigt, men alle bønner gives samme værdi og dermed samme krav på opfyldelse.

Nutidens mennesker er meget fokuserede på forholdet mellem indsats og udbytte, og dette mønster findes også i tanken om bøn. Hvor der ydes noget, foldede hænder og bøn, må der også være et udbytte i tilsvarende form (Austad 1989, s. 78). Menneskets billede af Gud kan da sammenlignes med en møntautomat, hvor en bøn betales, og efterfølgende forventes varen at blive leveret i form af et tilsvarende bønesvar. For at blive ved billedet med møntautomaten, så er problemet, at der er forskellige møntværdier, hvoraf ikke alle passer i maskinen. Der er altså sket en udvælgelse af den behagelige del af bibelversene indhold. I medierne hører man ofte udtalelser fra mennesker, som indrømmer, at de har bedt til Gud i en presset situation⁴. Generelt beder mange mennesker, når de er i svære situationer, men det er de færreste mennesker, som beder kontinuerligt eller hver dag, hvilket egentlig er baggrunden for løftet. Muligvis er mennesker, kristne som ikke-kristne, klar over, at det forpligter at bede. De fornemmer, at man bliver transformeret gennem bøn, og dette er ikke belejligt for det frie og selvbestemmende, moderne menneske, som gerne vil bestemme selv. På den anden side vil man gerne nyde godt af gaver fra den kærlige Gud eller noget andet guddom-

---

⁴ Eksempler: Artikler af Steens, Scharff og Gastaldo.

meligt, og derfor er det belejligt at tolke skriftstederne som, at Gud giver alt, hvad der bedes om uden forbehold.

Når nu man ikke kan adskille “Bed så skal der gives jer” (Matt 7,7) fra sin kontekst, hvad er da helheden af Bibelens løfte om bønnesvar? Hvad har Gud egentlig lovet?

I Matt 7,7 er “bed” hverken en realis eller en eventualis men et imperativ participie og skal oversættes som en befaling. Det kan ligeledes have en kontinuerlig betydning, som de to andre participier i afsnittet (“søg” og “bank på”): “Bliv ved med at bede” og “den som bliver ved med at bede”. “Så skal der gives jer” er passivt og angiver en passivum divinum. Det er altså Gud, der er subjektet, aktøren, i sætningen. Der tales til de kristne i versene, og det er derfor en forudsætning for løftet, at det gælder dem som er en del af Jesu rige. Ligeledes omhandler det ikke bønner om hvad som helst, men bønner om ting som er nødvendige for overlevelse, og bønner som har et eskatologisk sigte. (Austad 1992, s. 81; Hagner 1993, s. 173-174).

Dette ses også i Luk 11,5-13, hvor bønnens sigte er den største gave, Helligånden. Gennem en lignelse Jesus fortæller om en dårlig ven, som til sidst giver hjælp til den nødlidende. Til dette knytter Jesus, at Guds trofasthed og villighed til at svare på bøn. Jesus lover dog, at enhver, som beder om at få Helligånden, får den. En lignende lignelse findes i Luk 18,1-8. (Nolland 1993, s.629-632.)

Et andet aspekt, som fremhæves i kontekst med bønnesvar, er tro. I Mark 11,23-24 og Matt 21,21-22 lover Jesus, at disciplene kan “...sige til dette bjerg: Løft dig op og styrt dig i havet! og det vil ske. Alt hvad I beder om i jeres bønner, skal I få, når I tror.” *Alt*, omfatter dog kun det, som er bedt efter Guds vilje. Disciplene gives altså ikke magisk magt til at få, hvad de ønsker, men er limiteret til at gælde det, som er til gavn for Guds riges vækst. (Hagner 1995, s. 606.)

At bede i tro bliver i Joh 14,13-14 og Joh 16,23-24 specificeret. Det er ikke hvilken som helst tro, men troen på Kristus, der er gældende. Troen er altså tæt knyttet til det at bede i Jesu navn. Sagt på en anden måde i: “Hvis I bliver i mig, og mine ord bliver i jer, så bed om, hvad I vil, og I skal få det” (Joh 15,7).

Bøn i Jesu navn angiver den bedendes relation til Gud, da Sønnen er mægler mellem mennesker og Faderen. Ydermere skal “...hvad I vil og I skal få det” (ibid), ikke forstås som en magisk sætning, en en troende som er i Kristus,

får svar på sine bønner, fordi hans bønner vil være dominerede af vilje til at tjene Gud rige. (Beasley-Murray 1987, s. 254, 273.) At bede i Jesu navn, indeholder også, at der bedes efter Guds vilje, men i 1. Joh 5,14-15 fremhæves det, at bøn skal bedes efter faderens vilje. Det er altså kun det, som bedes efter Guds vilje, som kan forventes besvaret. Jak 4,3 fokuserer på det samme: "... I beder og får alligevel intet, fordi I beder dårligt, kun for at ødsle det bort i jeres lyster." Jakobs tilhørere bad efter egen vilje og fik derfor ikke bønesvar.

Desuden fremhæver Jakob i vers 2, at kun den, som beder, får. Det kan være vanskeligt for mennesket at komme med overgivelse til Gud i forventning. Det kan føles som at løbe en risiko, hvis man ikke ved, om man beder efter egen eller Guds vilje. (Nolland 1993, s.629-632.)

For at opsummere kort så har løftet om opfyldelse af *alle* bønner sine liminaliteter. Bønnen skal ske i Jesu navn, i tro, uden tvivl. Det handler om at have en relation til Jesus. Desuden skal bønnen være efter Guds vilje, have et eskatologisk sigte og fremme Gudsrigets vækst. Mennesket har dog tendenser til at fremhæve "bed så skal der gives jer" og udelade resten.

2.3. Forklaringer på ubesvarede bønner

Der findes ikke noget direkte citat i Bibelen, som giver løsningen på de manglende bønesvar, men der findes dog antydninger af, hvad årsagerne kan være (Austad 1989, s. 87). Undertiden er der præsenteret flere løsningsforslag, nogle mere bibelske end andre, som jeg herunder vil redegøre for og diskutere.

2.3.1. Gud svarer slet ikke på bønner

Dawkins argumenterer for at Gud ikke svarer på bønner, fordi han ikke mener Gud eksisterer (Dawkins s. 86-91). Men også nogle kristne har den opfattelse.

Ifølge sociologen Jørgen Habermas, mener nogle, at Gud ikke længere agerer via bønesvar ind i vores verden. Løftet om bønesvar hørte til i den tidlige kirke, og kan ikke længere regnes som gyldigt. For at belyse det fejlagtige i denne tanke fremhæver Habermas, hvor meget lidelse og forfølgelse der var i den første kirke. Problemet med ubesvarede bønner eksisterer allerede i den tidlige kirke. De kristne blev sjældent reddet fra de forfærdelige omstændigheder, de var i. (Habermas 2001, s. 68, 75-76.)

Teologen D.A. Carson præsenterer, men repræsenterer ikke selv, den tankegang, at Gud *ikke mener*, at mennesket skal få hvad det beder om. Derimod er bønnen givet som en psykologisk krykke, så mennesket kan slippe deres bekymringer og byrder, men Gud påvirkes ikke af bønnen. Bønnen er til for menneskers skyld, ikke for Guds skyld. Derfor skal der ikke forventes bønesvar. (Carson 2004, s. 123.)

Filosoffen Michael Veber, hævder ligeledes, at Gud svarer ikke på bøn. Det ville være umoralsk. Hans udgangspunkt er, at Gud er alvidende, almægtig og uendelig god, og det vil ikke stemme overens med, at Gud kun griber ind i situationer, hvor der bedes. For hvad så med de mennesker, der ikke bedes for? Dem hjælper Gud så ikke i deres lidelse. Det er hans argument for, at Gud ikke svarer på bøn. (Franks 2009, s. 3.)

Der findes dog adskillige beretninger, både bibelske og nutidige, om, at bøn bliver besvaret, til at kunne sandsynliggøre, at Gud svarer på bøn. Dette bliver uddybet senere i opgaven, særdeles i punkt 3.4. om, at bøn gør en forskel. Dawkins pointerer, at de kristne vil blive ved med at bortforklare ubesvarede bønner, som tilfældet i bønneeksperimentet (Dawkins 2007, s. 91). Det samme kan siges om ateisterne. De vil formegentlig forblive kritiske og forsøge at bortforklare tydelige bønesvar med videnskaben og psykologien. Den kamp helmer sandsynligvis ikke.

2.3.2. *Gud svarer altid på bønner*

Når alt kommer til alt, er der ingen ubesvarede bønner, argumenter teologen Timothy Keller for: “There is no such thing as unanswered prayer for a child of God” (Keller 2014, s. 228), fordi Gud vil sine børn det godt. Problemet med tilsyneladende ubesvarede bønner er blot, at det kan tage tid, inden svaret kommer. Derfor er det ikke sikkert svaret opdages. (Keller 2014, s. 236.)

Rendyrkes denne forståelse, løses problemet ved at være ekstrem radikal og nægte at nogle bønner er ubesvarede. Filosofen og teologen William Lane Craig beretter om et besøg i en kirke, der har den opfattelse, at ingen kristne skal lide under nogen form for fysisk lidelse og at ingen bøn vender virkningsløst tilbage. Derfor smider folk sine briller og skoindlæg efter at være blevet bedt for. Det på trods af, at der ingen ændring er sket. Denne forståelse mister forbindelse med virkelig-

heden, i det øjeblik et menneske, som er bedt for, dør af kræft eller anden sygdom. Den kan heller ikke forsvares bibelsk. Et eksempel på dette er Paulus gentagende bøn om, at Gud må fjerne "tornen i kødet", men ikke bliver befriet for den (Rom 15,31). (Craig 2003, s. 44-45).

Keller rendyrker ikke forståelsen, men supplerer med "We should ask God for things with patient submission to God's will and wise love. All because of Jesus, and all in his name" (Keller 2014, s.239). Det er altså kun de bønner som bedes i Jesu navn, til hans ære, og efter Guds visdom og vilje, og tålmodighed til at vente, som kan forventes besvarede. (Dette uddybes i afsnit 2.3.6 og 2.6.7.) Ydermere er det ikke sikkert svar registreres, fordi mennesket ikke evner at lytte til Gud, og er i besiddelse af tålmodighed nok til at forstå Guds tidshorisont. (Keller 2014, s. 236).

2.3.3. *Ja, nej, måske*

Et løsningsforslag, som minder om det overstående, har mange kristne sammenhænge anerkendt. Det antages at Gud svarer på alle bønner, men med forskellige svar i form af 'ja', 'nej' eller 'vent'. "Sommetider si'r Gud 'ja', når jeg be'r, sommetider si'r Gud vent når jeg be'r, sommetider si'r Gud 'nej', kun fordi han elsker mig, men jeg ved, han altid svarer når jeg be'r" er en gammel børnesang, som mange, der har gået i søndagsskole i en luthersk kontekst kender. Den har måske ikke skabt forståelsen, men den har unægteligt været med til at vedligeholde og sprede tanken om, at Gud ikke altid svarer 'ja', men også svarer 'nej' eller 'vent'. Teologerne Oddvar Søvik, Leif Andersen og Bill Hybels antyder denne forståelse i deres bøger om bøn. Søvik argumenterer for tanken med, at det til tider er en nødvendighed for Gud at sige 'nej' af kærlighed til sine børn, ligesom en jordisk fader siger nej til sine børn for deres eget bedste, når de ikke ved, hvad der er godt for dem. (Søvik 2007, s. 215-218; Andersen 2007, s. 7-13; Hybels 2002, s. 86.)

Hvad angår tanke om, at Gud siger 'vent', så antyder han det modsatte i Luk 18,1 hvor der retorisk spørges: "Lader han dem vente?". I (Craig 2003, s. 45-46). Der er dog antydninger af, at Gud svarer i sin tid (2. Kor 6,2), og det kan for så vidt godt betyde, at mennesket nogle gange skal vente på Guds svar (Sl 42,5), men også, at Gud til tider allerede har svaret, før bønner er bedt (Es 65,24).

Problemet med forståelse af 'ja', 'nej' og 'vent' er, at den ikke løser noget. Man udtrykker blot på en anden måde, at Gud hører alle bønner. Jesus siger: "Bed så skal der gives jer" (Matt 7,7), ikke "bed, så hører jeg jer". Løftet er, at han altid svarer ja på bøn. Et 'nej'-svar på en bøn er derfor det samme som, at Gud ikke har svaret. Problemet omformuleres derved blot til: hvorfor svarer Gud tilsyneladende med 'nej' på bønner, når han har sagt, han vil give hvad der bedes om.

2.3.4. Modstridende bønner

I visse tilfælde er det umuligt for Gud at svare på alle bønner, uanset hvor oprigtige de er. Det, som står i vejen, er, at mennesker ofte beder modstridende. Craig eksemplificerer dette med to drenge, som begge, hver for sig, indgående beder om, at én bestemt pige må få følelser for dem, så de kan blive gift, hvilket naturligvis udelukker at begge drenge får deres bøn opfyldt. Pointeringen af, at mennesker ofte beder modstridende, giver en reel menneskelig forståelig og acceptabel forklaring på nogle tilfælde af manglende bønesvar til Guds børn. Der er dog fare for, at den usande tankegang: "Vi skal bare have flere på vores side, så overbeviser vi Gud" opstår, når tanken om modstridende bønner kombineres med Matt 18,19: "Hvad to af jer bliver enige om at bede om, vil jeg give jer". Hvis eksempelvis to sportshold skal ud i en kamp, og begge hold beder til Gud om sejr, så siger den menneskelige logik, at det må blive det hold, som har flest med til at bede, som vinder kampen. Teolog Leif Andersen kommenterer denne tankegang med "Matematik er en god ting, men ikke i bønnens verden." (Andersen 2007, s. 26).

Teorien om modstridende bønners hindring for Gud, giver dog ikke noget argument mod bønneeksperiment, idet der ikke blev bedt modskridende, i hvert fald ikke efter planen. Ydermere er de modstridende ikke et godt apologetisk argument, da det begrænser Gud og fratager ham hans almagt.

2.3.5. Bønnesvar er afhængig af den bedenes tro.

En forklaring på hvorfor nogle bønner forbliver ubesvarede kan findes i Matt 21, 21-22: "...Hvis I har tro og ikke tvivler kan I...sige til dette bjerg: Løft dig op og styrtdig i havet! og det vil ske. Alt hvad I beder om i jeres bønner, skal I få, når I tror."

Her fremhæves vigtigheden af den bedendes tro. Troen er fortolket på flere forskellige måder. Søvik argumenter for, at verset ikke skal tages bogstaveligt, men blot fortælle os, at Gud kan mere end mennesket kan forestille sig. Hans hovedargument er, at samtlige disciple, på nær en, døde som martyrer. Desuden fremstiller han, at der er to mulige oversættelser af at have tro. Det kan forstås som en objektiv genitiv med betydningen 'Hav troen til Gud' eller som en subjektiv genitiv og have betydningen 'hav troen fra Gud'. (Søvik 2007, s. 221-224.)

Selvom Jesus helbredte ud fra personens tro (eks Matt 8,13; 9,29), og selvom nogle kristne retninger tænker, at alle kan helbredes, hvis bare deres tro er stor nok, så kan Matt 21,21-22 næppe være ment som en opfordring til "name it and claim it". Først fordi Gud kun giver hvad der er hans vilje, dernæst fordi troens størrelse ikke påvirker effekten af bønesvar. Desuden fordi ubesvarede bønner da ikke ville være et problem. (Andersen 2007, s. 8, 42.)

Citatet "Men han skal bede i tro uden at tvivle..." (Jak 1, 6-8) leder til overstående tanke om, at størrelsen af troen bestemmer effekten af bønesvaret. Det skaber angst og fortvivlelse. Man skal være varsom med at koble manglende bønesvar sammen med tro, mener Craig, da det let fører til fremgangsteologisk tankegang, hvor man kun bliver helbredt, hvis man har den rette tro på og tillid til, at Gud har helbredt. (Craig 2003, s. 45.) Tro får status af noget særligt og magisk, og Gud gøres svag, idet han er afhængig af mennesket tro. Som feer der i forskellige eventyrfortællinger kun eksisterer hvis der er nogen som tror på dem.

Andersen forstår det at bede i tro på en helt anden måde: "Tro er først og fremmest dette, at jeg kommer til ham og råber til ham" (Andersen 2007, s. 64). Hybels siger ligeledes, at tro er at fjerne fokus fra objektet, bjerget, og i stedet fokusere på Jesus og have tillid til Gud (Hybels 2002, s. 73).

Både Andersen og Hybels fokuserer på, at bøn i tro handler om at have en relation til Gud og intet har at gøre med menneskets egen præstation. Det er altså kun den med relation til Gud, den kristne, som kan forvente bønesvar. Samtidig spiller tilliden til, at Gud kan gribe ind og viljen til hans indgriben stor rolle. Uomvendtes bøn må derfor forventes ubesvarede, men Ole Hallesby, norske teolog og forfatter, trækker alligevel Kain frem som et eksempel på, at Gud til tider er nådig og handler på den uomvendtes bøn (Hallesby 1987, s. 130).

Troen er altså vigtig fordi den viser den bedendes relation til Gud, ikke fordi den i sig selv kan noget. Samtidig må det antages, at alle de som beder med en forståelse af Jesus som frelseren, er troende og beder i tro. (Evans 2001, s. 191).

2.3.6. Bøn i Jesu navn

At bede i tro hænger tæt sammen med at bede i Jesu navn. Det står klart i Johannes-evangeliet, at et kriterie for at få, hvad man beder om, er bøn i Jesu navn. I 4,13 specificeres det at “Hvad som helst I beder om *i mit navn*, det vil jeg gøre...”⁵ og 16,23-24 “...Beder I Faderen om noget *i mit navn*, skal han give jer det.”⁶. Dette kan let forstås som en magisk sætning, en trylleformular, som man blot skal sige, for at få sit ønske opfyldt. Denne forståelse falder til jorden, når de læses i kontekst af Joh 15,7: “Hvis I bliver i mig, og mine ord bliver i jer, så bed om, hvad I vil, og I skal få det.” Det handler altså ikke om at sige de rigtige ord, men om at have det rigtig fokus i bønnen. Hvis bønnen ikke har sit udgangspunkt i Kristi frelsesgerning, så er bønnen ikke under løftet om bønesvar.

At bede i Jesu navn angiver en relation til ham, at komme til Gud sammen med Jesus. “...Min bøn skrives så at sige i hans navn. Hans navn åbner op for, at jeg må komme helt frem for Guds ansigt og bede til ham” (Munch 2012, s. 4). På denne måde beskriver Per Munch, præst og tidligere missionær, vigtigheden af at bede i Jesu navn. Det er den eneste måde at komme i kontakt med Gud på. (Austad 1992, s. 29; Munch 2012.)

At bede i Jesu navn indbærer også, at man ikke lever i synd. Et par steder i Bibelen pointeres det direkte, at den som lever i synd, ikke vil få svar på sine bønner. Eksempler er Joh 9,31: “Vi ved, at syndere hører Gud ikke på, men den, der frygter Gud og gør hans vilje, ham hører han på” og 1. pet 3,7: “I skal vise jeres hustruer ære...for at jeres bønner ikke kal hindres.” I Jak 4,3 antydes det ligeledes at hensigten med bønnen ikke må være “kun for at ødsle det vort i jeres lyster”. (Austad 1992, s. 224-225.)

Bønneeksperimentet, som Dawkins refererer til, har ikke umiddelbart haft retningslinier, som har krævet, at bønnerne for de forskellige grupper blev bedt i Jesu

---

⁵ Egen kursivering

⁶ Egen kursivering

navn, men på den anden side blev forbønnen udført af kirkegængere, som man må antage hører med til dem, om hvem Jesus kan sige "...I bliver i mig, og min ord bliver i jeg..." (Joh 15,7). Det er derfor vanskeligt at sige, at bønneeksperimentets resultat, skyldes mangel på bøn i Jesu navn. (Dawkins 2007, s. 87-88.)

2.3.7. "Lad din vilje ske"

I Fadervor (Matt 10,6) lægges tonen til al bøn, og "ske din vilje" er et af de grundmønstre Jesus selv har videregivet. Sammen med "helliget blive dit navn, komme dit rige", er "ske din vilje" det grundlæggende for bønnens fokus. I 1. Joh 5,14, forstår Johannes implicit, at det ikke er alle bønner, der er efter Guds vilje, men hvis der bedes efter hans vilje, så svarer han. (Andersen 2007, s. 43-44).

At bede efter Guds vilje er altså essentielt for at kunne forvente bønesvar. Det er samtidig også det vanskeligste at gribe om og sværeste at acceptere for mennesker, og derfor udfordrende at bruge som apologetisk forklaring på manglende bønesvar. Ikke desto mindre er det det stærkeste argument i sagen. Det kan virke provokerende og modsigende, at Gud lover bønesvar, og samtidig sætter sin egen vilje op som grænse for, hvad han svarer på, men samtidig er det det eneste forsvarlige. Grunden til Guds grænsesætning er, at han ikke bare er almægtig, men også alvidende. Det er mennesket ikke. Mennesket ser helst, at Gud kan kommanderes med, og tvinges til at behage det enkelte individ. Jf. afsnit 2.3.4, vil det dog give et forfærdeligt kaos. (Hallesby 1987, s. 40.)

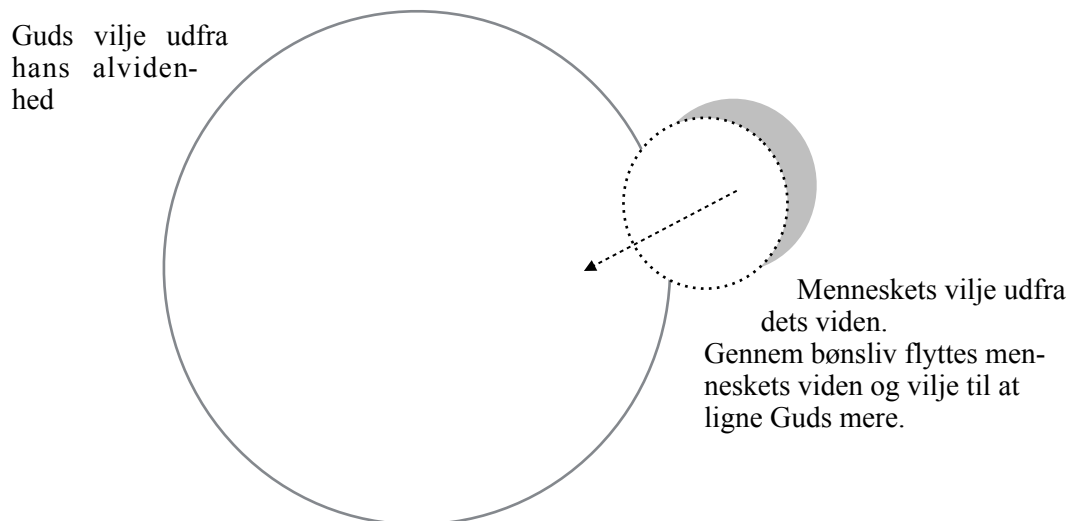
I Es 55,8-9 pointerer Gud følgende: "For jeres planer er ikke mine planer, og jeres veje er ikke mine veje, siger Herren; for så højt som himlen er over jorden, er mine veje højt over jeres veje og mine planer over jeres planer." Guds guddommelige plan er altså af helt anden dimension end menneskets. Med baggrund i John Calvin, siger Keller: "God will either give us what we ask or give us what we would have asked if we knew everything he knew" (Keller 2014, s. 228.)

Illustrationen⁷ herunder forsøger at vise dette. (Videre forklaring af illustration følger.)

---

⁷ Udtænkt og opstillet af opgavens forfatter.

Guds vilje og plan hænger uløseligt sammen med hans alviden. Ligeledes skaber mennesket sin vilje udfra dets viden. I bøn transformeres mennesket i samværet med Gud til at ligne ham mere. Et citat af forfatter Edwin Keith beskriver det som følger "Prayer is exhaling the spirit of man and inhaling the spirit of God"⁸. Jo tættere mennesker kommer på at være det, som det var skabt til at være, i Guds billede, mere bliver deres vilje i overensstemmelse med Guds. I teorien vil bønsliv, over tid, lede til mere bøn efter Guds vilje, men mennesket vil aldrig til fulde forstå Guds vilje.

At Gud kun svarer på bøn efter sin vilje må ses som et privilegium og en befrielse fra menneskets fejlbarlighed og tilfældighed, for hvis alle menneskers bønner skal besvares, vil der opstå et uoverskueligt kaos i verden. (Andersen 2007, s. 43-44.)

2.3.8. Menneskets ansvar

TV-kanalen DR2 sendte i april 2014 programserien "Ekstrem verden"⁹. I et af programmerne møder værten en crackmisbruger i Rio, som udtaler: "Jeg vil gerne stoppe, og jeg beder til Gud om det hver dag, men jeg har også selv noget af ansvaret for at komme ud af mit misbrug."¹⁰

⁸ Fundet i eget noteshæfte med citater, og er muligvis ikke helt korrekt.

⁹ Er ikke længere tilgængelig på dr.dk

¹⁰ Egen oversættelse og fra egen hukommelse.

Hallesby fremhæver menneskets trang til at spejle efter bønesvar, og hvis der ikke er svar i sigte, tages sagen i egen hånd. Det forsøges at hjælpe Gud med at opfylde bønnerne. Hallesby fremstiller dette som noget negativt. Carson mener derimod, at mennesket til tider selv har et ansvar for bønners opfyldelse. Carson argumenterer for, at selvom Gud er almægtig, så er mennesket, uden at mindske Guds suverænitæt, en ansvarlig skabning. Det får den konsekvens, at menneske ligeledes stilles til regnskab for det, de vælger ikke at gøre, og derfor må mennesket til tider selv handle på bøn. (Hallesby 1987 s. 36-37; Carson 2004, s. 124-132.) Det er dog essentielt, at mennesket ikke handler egenhændigt, men over sig i at lytte efter Guds svar.

I den moderne verden fodres alle konstant med uendeligt mange indtryk, og ro er derfor svært at finde. Gud skal nok kunne råbe højt, når mennesket ikke formår at være stille. Forfatter Antwuan Malone argumenterer for, at det ikke er Guds manglende tilstedeværelse eller ledelse, der er problemet, men snarere menneskets ufokuserede opmærksomhed, der hindrer Guds bønesvar i at nå frem til den, der beder. *Den gyldne stilhed*, hvor intet forstyrer, er derfor essentiel for, at mennesket kan opfange bønesvarene (Malone 2014).

Keller mener, det er et stort problem, at mennesket slet ikke tør bede Gud om noget, af frygt for at stå tilbage med ubesvarede bønner. Ydermere er det problematisk, at der ikke prioriteres tid til bøn (Keller 2014, s. 222). Craig fortsætter i samme tråd og pointerer problemet i, at mennesker er ligeglade med det, de beder for, og derfor ikke beder oprigtigt. Han fremhæver ligeledes, at den bedende er utålmodig og ofte kun beder få gange for det samme emne (Jak 1,6-8). (Craig 2003, s. 48-50).

“I strides og kæmper, men opnår intet, fordi I ikke beder“ (Jak 4,2b). Det vigtigste ansvar, mennesket har, er altså ikke at kæmpe egenhændigt, men at bede, ærligt og vedvarende.

2.4. Delkonklusion

Selvom Dawkins argumenterer for, at Gud slet ikke svarer på bøn, kan det konkluderes, at hans argumenter ikke vil holde, hvis han havde valgt nogle andre undersøgelser som bevis. Jeg har nu præsenteret forskellige løsningsforslag på de ubesvarede bønners problem, hvor af det mest essentielle er at Gud svarer efter sin

vilje på de bønner som bedes i troen på Kristus med eskatologisk sigte. Tilsyneladende svarer Gud altså ikke på alle bønner, ud fra menneskets definition, men ud fra sin egen definition på hvad han har lovet, svarer han på alle bønner. Hvis alle bønner, henvendt til Gud, blev opfyldt, ville verden desuden blive et kaos.

Apologetisk set er det vanskeligt, at give et svar på de ubesvarede bønner, som vil lukke munden på Dawkins og hans folk. De vil altid kunne skyde tilbage, fordi det først er i mødet med Gud, at mennesker forstå og accepterer forklaringerne på ubesvarede bønner da det er et trosspørgsmål.

3. Manglende bønesvar som sjælesørgerisk problem

Forklaringer på ubesvarede bønner kan føles om ligegyldige for mennesker som længes efter svar på bøn i svære situationer. Det skal her i begyndelsen af afsnittet derfor slås fast, at det gør mere skade end gavn at presse løsninger ned over hovedet på mennesker. Dette er altså ikke sikre løsninger, men forsøg på at give forslag til frustration over ubesvarede bønner. De ubesvarede bønner er en afart af lidelsens problem, som vedbliver at være et problem, og som sjælesørgerisk har store konsekvenser. Herunder fokuseres på, hvordan det håndteres, at Gud har lovet at svare på de bønner, bedt i Jesu navn, efter Guds vilje, i mødet med lidende mennesker, som ikke føler sig hørt og svaret af Gud.

3.1. Lidelsens problem

Teodicé er at forsøge at forklare den umulige sammenkobling af Gud som almægtig og kærlighed *en* samtidig med ubeskrivelig megen lidelse i verden. Guds guddommelige viljes og Guds guddommelige kærligheds betydning er ikke nødvendigvis, den betydning mennesker forstår, eller ønsker at forstå, ved vilje og kærlighed. (Lewis 1982, s. 25-28).

Bøn bedes ofte med forventning om befrielse fra oplevelse af lidelse. Derfor vil ubesvarede bønner altid knytte sig tæt op ad lidelsens problem og leder endvidere til sørgsmålet om, hvad bøn kan, når Gud er almægtig? Keller drejer problemet en anelse ved at fremhæve, at hvis Gud udelukkende var almægtig, ville mennesker blive passive og nyttesløse. Hvis bøn derimod bestandigt bliver besvaret, fordi

Gud er kærlighed, vil menneskeheden have et ufatteligt stort og skræmmende ansvar. (Keller 2014, s. 224-225).

Andersen vurderer, at lidelsens problem afføder spørgsmål om, hvordan den bedende får tillid til, at Gud er god. Han fremhæver, at menneskets fokus på lidelse og ubesvarede bønner kan forårsage, at det overser Guds godhed, og derfor skal fokus ændres til Guds godhed. Det løser ikke lidelsens problem, men kan mildne frustrationen og tendensen til at hævde at Gud *aldrig* svarer på bøn. (Andersen 2007, s. 10, 51)

3.2. Skælde ud på Gud

En måde at håndtere tilsyneladende ubesvarede bønner på er, at udtrykke sin utilfredshed overfor Gud, ligesom det kan gøres i lidelse generelt. Når alt ser håbløst ud, og Gud virker tavs og ikke responderer på bøn, har mennesket vidt forskellige behov. Nogle bliver modløse og mister håbet, andre bliver vrede og har brug for at skælde ud, mens andre sætter deres lid til, at Gud har en bedre plan. I alle situationer, kan den kristne benytte sig af at være Guds barn, og have frihed til at kalde ham 'Far' og tale til ham derefter. Det betyder også, at det er i orden at skælde Gud ud og brokke sig over, at han ikke svarer på bønner. Andersen har forfattet en del om lidelse og oplevelsen af Gud som uretfærdig. Andersen trækker i sin bog "Gud, hvorfor sover du", bibelvers frem, i særdeleshed fra Salmernes bog og Jobs bog, som indeholder menneskers klage til Gud. Eksempelvis Job 13 og Salme 88. Som Job og salmisterne gjorde må mennesket udtrykke følelsen af uretfærdighed overfor Gud. Desuden giver barnekår hos Gud frihed til at være ærlig og bede om lige, hvad der er på hjerte, og fortælle Gud om sin mening med den måde, han styrer verden på. Både i sekulære og kristne miljøer har mange ikke et billede af Gud som en man kan skælde ud på.¹¹ Billedet er, at Gud er hellig og alvidende, den, der ved bedst. Som en slags skæbne man ikke kan gøre noget ved. Eller som Allah, hvis handling man ikke stiller sig kritisk overfor, men som man kan være heldig at få hjælp af, hvis man opfører sig pænt. (Andersen 1992, s. 78ff; Andersen 2014, s. 51-52).

---

¹¹ Egen observation gennem samtaler og medier

At gå i rette med Gud, understreger menneskets nære relation, barnekåret, som den kristne har fået gennem Jesu frelse. Det giver et frirum at måtte stille sig utilfreds overfor Gud, og giver mulighed for at placere frustrationer over ubesvarede bønner hos den ansvarlige. Det betyder ikke, at der er større chance for, at bøn besvares, men hjælper muligvis, over tid til, at kunne hvile i og acceptere, at alle bønner ikke besvares, fordi Guds barn ser Guds faderkærlighed.

Job råber og skriger til Gud. Han vil have svar. Men det, der får 'ham til at falde til ro' er ikke svar. Han falder til ro, da han møder Gud. Så måske der findes svar, men måske hjælper svarene ikke mennesket. For det vigtigste er ikke, at forstå sit lod. Det vigtigste er, at mennesket møder Gud og ser sig selv i relation til ham, den almægtige, som vil de små mennesker.

3.3. Jesu ubesvarede bøn.

Det er svært at komme uden om Jesu bøn om, at Gud må blive hos ham, og som bibelen lærer, forlader Gud ham på trods af den hjerteskræende bøn. Timothy Keller kobler Jesu død for menneskets synder sammen med bønnen. Evangelierne fortæller, at de, som lever i Kristus, må vide, at Gud vil svare på deres bønner, fordi Jesus skærtorsdag ikke blev bønåret i sin tryglen om at blive skånet for den lidelse, han gik i møde. Det resulterede i, at han blev forladt af Gud på korset for alles skyld. Ligesom alle mennesker ikke fortjener at få synd tilgivet, fortjener de heller ikke at modtage bønesvar, men fordi den eneste som var syndfri døde for alle synderne, kan syndere tilgives og bønner besvares. Det er baggrunden for, at Gud kan holde sit løfte om at svare på sine børns bønner (jf 2.3.6). Derfor det relevant for den, som oplever ubesvarede bønner, at Jesus har været der, hvor Guds vilje og den bedendes vilje ikke er den samme, på en uudholdelig måde. (Habermas 2012, s. 78; Keller 2014, s. 237-239.)

Ligeledes er det relevant for den som oplever ubesvarede bønner, at Jesus selv har oplevet det. Den stilhed fra Gud som Jesus oplever i Gethsemane have, må være den værst tænkelige. Han var "...bange til døden", og sved med bloddråber (Luk 22,44), men formår samtidig at bede "Dog ikke hvad jeg vil, men hvad du vil." (Mark 14,32-42). Omfanget af Jesus lidelse og hvad det betød, at Gud forlod Jesus, vil aldrig kunne begribes eller med sikkerhed forklares, men der er ingen

tvivl om, at Jesus følte lidelsen. Sangeren Steve Balsamo¹² fortolker Jesu bøn i Gethsemane, fra musicalen Jesus Christ Superstar på en levende måde. Eksempler som dette kan for nogle have sjælesørgerisk effekt, da den giver fornemmelse af den lidelse Jesus gennemgik. Den troende vil kunne finde trøst her og tilskrive det en mening, der får det til at finde fodfæste. Men om meningen er reel og kan bevises kan ingen afgøre. I situationer, hvor et menneske lider på grund af ubesvaret bøn, kan det være en ringe trøst, at bønnen forblev ubesvaret, fordi den ikke var Guds vilje. Men opdagelsen af, at Jesus ved, hvordan smerten føles, kan være lindrende. Desuden nævnes i Luk 22,43, at Gud sendte en engel til Jesus for at give styrke. Helt alene blev Jesus altså ikke efterladt. Det kan også give trøst.

Selvom Jesus ikke fik svar på sine bønner, lærte han lydighed gennem lidelsen. Episoden viser ydermere, at bønnesvar nærmere er en undtagelse end reglen, mener Habermas (Habermas 2012, s. 77-78).

Paulus er et eksempel på en, som ligeledes måtte udholde ubesvaret bøn. Gennem hele sit virke beder han om, at tornen i kødet (som ikke angives nærmere) må tages fra ham, men Gud svarer ham ikke (2.kor 12,7) (Craig 2003, s. 44).

Generelt er bibelen fyldt af mennesker, som har måttet lide. Hverken Israel eller den første kirke blev lovet befrielse fra lidelser i denne verden. Tvært imod pointeres det i 1. Pet 2, 20-21 at "...hvis I tåler lidelser, når I gør det gode, så er det tak værd for Gud. Det blev I kaldet til, for også Kristus led for jeres skyld og efterlod jer et eksempel, for at I skal følge i hans fodspor." Det tyder altså på, at Gud til tider ikke svarer på bønner som mennesket ønsker, fordi han har planer om at forme mennesket til at ligne Jesus mere, men trøsten må findes i, at andre har gået samme vej (Habermas 2012, s. 74).

3.4. Bøn gør en forskel.

Denne opgave har primært omhandlet, hvorfor Gud *ikke* svarer på bøn, men der kan argumenteres for, at bøn påvirker Gud. Bøn transformerer ikke kun menneskers hjerter, men kan også ændre Guds vilje. Moses er en af Bibelens personer som tydeligt ændrer Guds handling ved bøn, da Gud vil udlette sit folk, som netop har lavet guldkalven, men Moses beder ham lade være, hvilket Gud handler

---

¹² https://www.youtube.com/watch?v=_QozXX7Ndrk

på (2.Mos 32,9-14). Fra Det Nye Testamente kan nævnes menighedens bøn for Paulus i fængslet, der efterfølgende hentes ud af en engel (ApG. 12,5-11). Dette mønster gentages i Bibelen og i nutiden jf. 2.1..

Teologen Wayne Grudem argumenterer i sit foredrag "How do our prayers affect God's actions in the world?" for, at Gud ændrer sine handling i overensstemme med menneskers bøn. Gud har forordnet bøn og bønnesvar. Bønnesvar har den primære kausalitet i Guds forordning, og sekundær kausalitet i, at mennesket beder. Det er en realitet, at sekundær kausalitet har signifikans og effekt i verden (Jf. ovennævnte). Det er en del af Guds orden. Derfor giver det mening at bede. Gud har skabt mennesket til relation med ham, hvilket sker gennem bøn. Derfor er bøn værdifuldt for Gud, og han har gjort bønnen kraftfuld (Jak 4,15-16). (Grudem 2014.)

Gud virker stadig i dag, "med hele sin pinsekraft" (Andersen 2007, s. 43). Dette er et vigtigt aspekt i, at bøn forandrer Gud. Helligånden beder med den troende, "...For hvordan vi skal bede, og hvad vi skal bede om, ved vi ikke. Men ånden selv går i forbøn for os med udsigelige succes." (Rom 8,26). Helligånden beder allerede for den troende, og bærer den, som tror, og bønnen til Guds trone. Helligånden fralærer sig hemmeligheden i at bede, så den bedende fritages fra frygten for at bede forkert. (Hallesby 1987, s. 39; Andersen 2007, s. 76-80).

Håbet, trods oplevelsen af ubesvarede bønner, må derfor være at Gud *har* svaret på bønner og stadig gør det. Det må motivere til at være vedblivende i bøn, i stedet for at fokusere på de bønner, som tilsyneladende ikke besvares eller på, hvad bøn er, uden at bede og blive som modtageren af Jak 4,2, som intet får, fordi de ikke beder. (McKnight 2013.)

3.5. Hvilen i Guds almagt

Som illustreret i 2.3.8. er Guds viden og vilje meget større end mennesket nogen sinde kommer til at begribe. At Gud er almægtig bør derfor ikke ses som en begrænsning, men som et privilegium til at kunne give Gud ansvaret. I princippet er det også derfor bøn i første omgang opsøges. Ikke for at kunne få et ønske opfyldt, men for generelt at få hjælp og lægge noget fra sig over på en større magt (jf 1.4.).

Gud inviterer mennesket til at komme til ham med alle ting, trods menneskets

fejlbarlighed, egoisme og uvidenhed (Matt 11,28). Gud lover ligeledes at give hvile til den der kommer til ham og ydermere, at han aldrig vil give skadelige gaver, ligesom en jordisk far ikke vil gøre det (Matt 7,9-11). (Keller 2014, s. 237-239; Andersen 2007, s. 32-36, 77.)

“Frygt ikke, for jeg er med dig, fortvivl ikke, for jeg er din Gud. Jeg styrker dig og hjælper dig, min sejrige hånd holder dig fast” (Es 41,10). Hvad end bøn besvares eller ej, kan den troende hvile i, at Gud er almægtig og kærlig. Den troende kan have håb midt i lidelsen om, at Gud vil fjerne lidelsen efter Jesu genkomst (Åb 21,4).

11-årige Simon er et eksempel på at kunne hvile i Guds almagt. Han døde af kræft efter 13 måneders kamp, trods manges og megen bøn. Både han og familien skældte ud på Gud i forløbet. Selvom Simon ikke fik det bedre, og bønnerne syntes ubesvarede, hvilede han i, at Gud stadig er kærligheden. (Steens 2014.) Dawkins vil sikkert synes Simon og hans familie er uintelligente, men det vidner igen om, at det først er ved relation til Gud, at omfanget af hans almagt og vilje begribes bare en smule, og accepteres. Selvom bøn tilsyneladende ikke besvares, kan mennesket alligevel slippe alle bekymringer og hvile i, at Gud er almægtig og ved hvad han gør. “...Den som kommer til mig vil jeg aldrig vise bort” (Joh 6,37), fremhæver desuden, at den som kommer til Jesus er sikker på ikke at blive vist væk fra Gud igen. Bøn om egen frelse og om at få Helligånden vil aldrig lades ubesvarede (jf. 2.2.).

3.6. Delkonklusion

Menneskeligt kan det virke uretfærdigt, at Gud ikke svarer på alle bønner, når nogen lider. Troende må dog have håb i og tillid til, at Gud samtidig er almægtig og kærlig, selvom det virker uforståeligt.

Den som er barn af Gud har dog det privilegium, at kunne skælde ud på Gud, med forbillede i Job og Salmernes bog.

En måde at håndtere ubesvarede bønner på er desuden, at se hvordan Jesus led, og ligeledes holde fokus på de eksempler, hvor Gud svarer på bøn. Desuden kan konkluderes, at bøn har kraft og nytter, idet Gud har lagt en forordning i bønnen, så Gud ikke alene handler efter sin vilje, men til tider venter på menneskers bøn før han handler, for at have en relation med sin skabning.

4. Konklusion

Jeg i denne opgave argumenteret for, hvad man stiller op, apologetisk og sjælesørgerisk, med, at der tilsyneladende ikke bliver svaret på alle bønner, og kan konkludere, at ikke alle bønner besvares. Jeg kan ligeledes konkludere at Dawkins ikke har ret i, at Gud slet ikke svarer på bønner. Endvidere kunne Dawkins, hvis han ville, vise, at bønnesvar forekommer, ved brug af andre undersøgelser. Apologetisk set vil man formegentlig aldrig blive enig med ateisterne i spørgsmålet om bønnesvar, da det i sidste ende er et trosspørgsmål, at acceptere at Gud svarer på bønner. Ligeledes er det et trosspørgsmål at acceptere bønnesvarets vilkår. Det kan konkluderes, at det kun er bøn bedt i tro, i Jesu navn, efter Guds vilje, der loves bønnesvar. Over alt er Guds vilje essentielt i sagen om ubesvarede bønner. Grunden til forståelse af, at Gud svarer på *alle* bønner er forårsaget af at separere “Bed så skal der gives jer...” fra resten af Bibelens kontekst. Nogle gange skyldes tilsyneladende bønner, at mennesket ikke opdager Guds svar. Sjælesørgerisk kan ubesvarede bønner håndteres ved, at skælde ud på Gud, se, at Jesus bøn også forblev ubesvaret, samt vide at Gud har forordnet bøn til bønnesvar. Desuden kan den troende hvile i, at Guds vilje er efter hans alvidenhed, og ubesvarede bønner hans ansvar.

5. Abstract

According to the Bible and christian culture, God promises to answer all prayer. Eventually people experience lack of answers. This paper examines how to solve that paradox. The assignment is divided into two. First an apologetic part, that argues ways to explain why only some prayers are answered. Second with a perspective of pastoral care, describing how to handle the frustration and pain, unanswered prayer can result in. Apologetically, the atheist Richard Dawkins argues, that God doesn't exist, and therefore neither answers prayer. This paper concludes, that, if he wanted, he could have argued opposite, by using other cases. But prayer is an issue of believing, and atheists and believers will not come to an agreement on this subject. That is because the promise of all prayer answered is misunderstood, given that the promise only involves prayer in faith, the name of Jesus, and according to God's will, most importantly. To accept that, faith is essentially. Frustration to unanswered prayer can, from a view of pastoral care, be overcome through faith, trust in God's omnipotence and love, and give him the responsibility and at the same time know that children of God are entitled to yell and complain. Furthermore, this paper argues the reality of answered prayer, based on God's will and ordinance.

6. Litteraturliste

Kilder anvendt i særpensum:

Andersen, Leif (2007): *Jamen bad jeg da for lidt?*. Fredericia. Forlagsgruppen Lohse.

Austad, Torleiv (1992): *Bøn til Gud*. København. Credo Forlag

Carson, D.A (2004): *Et kald til åndelig fornyelse - incitament fra Paulus' bønsliv*. Hillerød. Logos Media.

Craig, William Lane (2003): *Hard Questions, Real Answers*. Illinois. Crossway.

Dawkins, Richard (2007): *Illusioner om Gud*. Gylling. Thaning & Appel.

Franks, W. Paul (2009): *Why a Believer Could believe that God Answers Prayers*. I: Sophia 48, s. 319-324

Grudem, Wayne (2014): *How do our prayers affect God's actions in the world?*
Set 4. maj 2015: <http://www.foclonline.org/talk/how-do-our-prayers-affect-god's-actions-world>

Habermas, Gary R. (2012): *The silence of God I*: (red) Copan, Paul og Craig, William Lane: *Come let us Reason*. Nashville. B&H Publishing Group.

Hallesby, Ole (1987): *Fra bønnens verden*. Fredericia. Lohses Forlag.

Hybles, Bill (2002): *Bøn forandrer*. København. Credo Forlag.

Hvidt, Niels Christian og Johansen, Christoffer (2004): *Moderne fjernforbønsundersøgelser og de spørgsmål de rejser*. I: (red) Hvidt, Niels Christian og Johansen, Christoffer: *Kan tro flytte bjerge? om religion og helbred*. Gylling. Gyldendal. s. 135-153

Keller, Timothy (2014): *Prayer - experiencing awe and intimacy with God*. London. Hotter & Stoughton Ltd.

Lewis, C.S. (1982): *The problem of pain*. Glasgow. William Collins Sons & co. Ltd.

Malone, Antwuan (2014): *4 reasons why god may not have answered your prayer*. I: Relevant Magazine. Sidst set 26. maj 2015 <http://www.relevantmagazine.com/god/practical-faith/4-reasons-god-may-not-have-answered-your-prayer>

McKnight, Scot (2013): *Does prayer work?* I: Relevant Magazine, Issue 64.

Sidst set 25. maj 2015: <http://www.relevantmagazine.com/god/practical-faith/does-prayer-work>

Munch, Per (2012): *Bøn og bønghørelse*. I: Budskabet, nr 5, årgang 148. s. 4-7

Prause, Jan Ulrik (2004): *Mirakuløs helbredelse for dobbeltsyn*. I: (red) Hvidt, Niels Christian og Johansen, Christoffer: *Kan tro flytte bjerge? om religion og helbred*. Gylling. Gyldendal. s. 175-182

Raines, Jim (2001): *The power of prayer - a case study*. I: The Spirituality and Social Work Forum, vol. 8, issue 1. s. 1, 5

Robertson, David (2007): *The Dawkins letters*. Ross-shire. Christian Focus Publications, Ltd.

Søvik, Atle Ottesen og Davidsen, Bjørn Are (2013): *Eksisterer Gud? En drøfting av argumenter for og mot. (Latvia??)* Cappelen Damm s. 87-112

Søvik, Oddvar (2007): *Bøn frem for alt*. København. Credo Forlag.

Supplerende litteratur:

Andersen, Leif (1987): *Gud, hvorfor sover du?* Fredericia. Lohses Forlag.

Andersen, Leif (2014): *Når Gud er tavs*. Fredericia. Lohses Forlag.

Balsamo, Steve (2004): *Gethsemane*. Sidst set 23. maj 2015
https://www.youtube.com/watch?v=_QozXX7Ndrk

Beasley-Murray, George R. (1987): *John*. Volume 36 i Word Biblical Commentary. Waco. Word Incorporated. s. 254, 273, 285.

Gastaldo, Evann (2014): *5 Celebrities Who Pray Regularly*. Sidst set 26. maj 2015.
<http://magazine.foxnews.com/celebrity/5-celebrities-who-pray-regularly>

Hagner, Donald A. (1993): *Matthew 1-13*. Volume 33 A i Word Biblical Commentary. Dallas. Word Incorporated. s. 172-174

Hagner, Donald A. (1995): *Matthew 14-28*. Volume 33 B i Word Biblical Commentary. Dallas. Word Incorporated. s. 606.

Nolland, John (1993): *Luke 9:21-18:34*. Volume 35 B i Word Biblical Commentary. Dallas. Word Incorporated. s. 633-632, .

Scharff, Lotte (2015): *Jytte Abildstrom: Jeg beder til Gud for Peter*. Sidst set 24. maj 2015. <http://www.bt.dk/film-og-tv/jytte-abildstroem-jeg-beder-til-gud-for-peter>

Steens, Jørgen (2014): *I år må familien holde jul uden Simon*. Sidst set 24. maj 2015. <http://www.kristeligt-dagblad.dk/liv-sjael/sorg-haab-og-himmelsten>